

Кормиліцин Олександр Олександрович — експерт із мисливствознавства вищого рангу

Анна Сироткіна, Ігор Загороднюк

*Російське товариство істориків-архівістів (Алушта),
Національний науково-природничий музей НАН України (Київ)
e-mail: sirotkina37@mail.ru; zozzag@ukr.net*

SIROTKINA, A., I. ZAGORODNIUK. Kormilitsyn Aleksandr Aleksandrovich, a game expert of the highest rank. — Essay on one of the most famous Soviet game experts Aleksandr Kormilitsyn, who in the 1960s and 1970s worked as chief game expert of the Crimean State Reserve and Game Farm (KSRHF). He arranged the hunting for the first persons of the Soviet Union and their high-ranking foreign guests. His constant scientific and practical interest was the topics of population monitoring, biotechnical measures and trophy qualities. He authored and co-authored a number of scientific and popular science publications on hunting.

Біографічні деталі

Олександр Кормиліцин народився 13 березня 1937 р. в Ташкенті. Батько був учнем акад. М. І. Вавилова, заслужений лісівник УРСР, завідувач відділу дендрології та декоративного садівництва Нікитського ботсаду. У 1938 р. сім'я Кормиліциних переїхала до м. Сталінабад (Душанбе), де в 1945 р. О.О. вступив до середньої школи. Після повернення батька з фронту сім'я переїхала в Сочі, а в 1954 р. батька перевели в Нікитський ботанічний сад, і сім'я переїхала до Криму. У 1955–1960 рр. навчався в Іркутському сільгоспінституті на факультеті мисливствознавства.



У 1959 р. одружився з В. Кормиліциною, має дочку Наталію (1959) і сина Олександра (1963). Після закінчення інституту О.О. рік працював старшим лаборантом у Східносибірській філії Сибірського відділення АН СРСР. У серпні 1961 р. його перевели до Кримського державного заповідно-мисливського господарства (КДЗМГ), на посаду старшого, а слідом і головного мисливствознавця. У Криму працював 15 років. Від нього залежала успішність усіх елітних полювань.

Рис. 1. Олександр Кормиліцин; фото 1990-х рр.

У 1975 р. переїхав до Кавказького заповідника, як в. о. директора, потім заступник директора. У 1977 р. перейшов на роботу мисливствознавцем до Смоленського ГЛМГ, де став його директором. У 1982 р. його перевели до Центральної Ради мисливського товариства Міноборони СРСР (Москва) у відділ полювання та мисливського господарства. Останні роки життя був директором ДЗЛМГ «Покровське» у Володимирській обл. Здоров'я його було підірвано перебудовами; 16 жовтня 2001 р. він пішов із життя.

Ключові доробки у теріології

У період роботи в КДЗМГ (з 1961 р.) Олександр Олександрович апробував методики обліку копитних в умовах гірської місцевості, оцінював кормову сміть угідь, проводив плановий селекційний відбір копитних через їхню надмірну чисельність та відсутність природних ворогів тощо. У той час особлива увага приділялася підвищенню трофейних якостей мисливських тварин, адже мисливцями були перші особи країни та друзні країн, багаті зарубіжні мисливці. У зв'язку з цим разом зі співробітниками «Ліспроекту» розробляв заходи щодо влаштування нових «найвищих» полювань у заповідних місцях.

За кримський період (до 1975 р.) О. О. Кормиліцин підготував та опублікував 25 праць у наукових журналах та матеріалах всесоюзних нарад, переважно на мисливствознавчі теми. Під керівництвом О. О. Кормиліцина пастками та за допомогою іммобілізації «жулеу Комарова» в КЗМГ відловлено та розселено близько 200 оленів. Це сприяло створенню нових осередків проживання оленя у Криму та інших місцях колишнього СРСР.

Під час роботи у Кавказькому заповіднику (1975–1977 рр.) він проводив роботу з виділення та узгодження територій під спеціалізоване мисливське господарство, організував загін оперативної охорони території заповідника від браконьєрів, у багатосніжні зими впровадив практику підгодівлі зубрів у Північному лісництві через скидання сіна з повітря, проводив обліки копитних на зимівлі. Займався цілеспрямованою роботою із заборони безсистемного випасу стад приватної свійської худоби на території КМЗ.



Рис. 2. Старший мисливствознавець КДЗМГ А. Кормиліцин з Дж. Бейтсом під час полювання в КДЗМГ, 1964 р., фото з альманаху «Мисливські простори», № 88 (2018).

За спогадами А. І. Дулицького, Олександр Олександрович був високим професіоналом-мисливствознавцем; він не раз отримував пропозиції про облаштування мисливських господарств в Австрії, Англії, Непалі, Афганістані.

У силу своєї відповідальної посади та необхідності спілкування з першими особами СРСР та інших країн, був людиною дуже стриманою, уникав обговорення «високих» мисливців з ким би там не було.

Під час роботи в Центральній раді Військового мисливського товариства Мінборони (з 1982 р.) він курував вивчення стану копитних у мисливських господарствах цього відомства. Мисливські господарства перебували у прикордонних зонах СРСР та в усіх союзних республіках, йому доводилося їздити туди у відрядження. Неодноразово він проводив семінари з фахівцями мисливських господарств, розробляв шляхи їхнього відновлення.

Чесноти, захоплення, відзнаки

Як експерт I категорії, О. О. Кормиліцин неодноразово був членом або головою експертних комісій на престижних виставках мисливських собак. Але головна справа його життя — любов до природи та полювання. Він був не тільки захопленим мисливцем, а й великим знавцем мисливської зброї. О. О. Кормиліцин не раз отримував цінні подарунки за вдало влаштовані полювання у вигляді іменних годинників та елітної мисливської зброї.

У період роботи в Центральній раді військового мисливського товариства Мінборони був членом Московського товариства дослідників природи, Географічного та Теріологічного товариств, брав активну участь у їх роботі.

Література

- Дулицкий, А. И., А. А. Кормилицин. 1970. Муфлон европейский в Крыму. *Вестник зоологии*, № 4: 25–29.
- Кормилицин, А. А., Д. С. Носов, А. А. Ткаченко. 1963. Биотехнические мероприятия и учет охотничьих животных в Крымском государственном заповедно-охотничьем хозяйстве. *Крымское заповедно-охотничье хозяйство — 50 лет*. Крымиздат, Симферополь, 213–221.
- Кормилицин, А. А. 1968. Учет численности копытных в Крымском государственном заповедно-охотничьем хозяйстве. *Первая научная конференция по развитию охотничьего хозяйства УССР*. Киев, 110–112.
- Кормилицин А. А. 1970. К экологии оленя благородного крымского (*Cervus elaphus braueri* Charlemagne, 1920). *Вестник зоологии*, № 5: 15–19.
- Кормилицин, А. А., А. И. Дулицкий. 1972. К реакклиматизации свиньи дикой (*Sus scrofa* L.) в Крыму. *Вестник зоологии*, № 1: 38–44.
- Кормилицин, А. А. 1975. Опыт отлова крымских благородных оленей. *Имобилизация животных в СССР*. Тезисы докладов всесоюзного совещания. Воронеж, 76–78.
- Кормилицина, В. В., А. А. Кормилицин. 1973. Крымская популяция европейского муфлона и пути повышения её численности и охраны. *Редкие виды млекопитающих фауны СССР и их охрана*. Наука, Москва, 127–128.

СИРОТКИНА, А., І. ЗАГОРДНЮК. Кормиліцин Олександр Олександрович — експерт із мисливствознавства вищого рангу. — Нарис про одного з найвідоміших радянських мисливствознавців Олександра Кормиліцина, який у 1960-х та 1970-х рр. був головним мисливствознавцем Кримського державного заповідно-мисливського господарства (КДЗМГ). Саме він влаштовував полювання для перших осіб Радянського Союзу та їх високопоставлених закордонних гостей. Його постійним науково-практичним інтересом були теми моніторингу популяцій, біотехнічних заходів та трофейних якостей. Він є автором та співавтором низки наукових та науково-популярних публікацій з мисливствознавства.